

Chodil kolem Golem?

Část druhá

Pařížská ulice náleží k vyhlášeným obchodním třídám. A skutečně tu nalezneme obchody světových značek s luxusním zbožím. Kde jsou ty časy, kdy místo vznešených secesních a novorenesančních domů byl Josefův protkán sítí křivolakých, těsných, zatuchlých uliček s nevzhlednými domy zmíněného ghetta? Ano, je to více jak 120 let, kdy se počalo s bouráním a asanací ghetta. Zůstalo z něho jen pár památek, jež jsou však opravdovými skvosty, které se sjiždějí obdivovat turisté z celého světa. Učinme si proto po nich letmý exkurz i my. V Pařížské ulici, naproti číslu 22, objevíme Staronovou synagogu, respektive zatím pouze její východní stranu. K jejímu průčelí se dostane později, po absolvování malého kolečka. K synagoze z boku přiléhá parčík se sochou Mojžíše, za nímž zatočíme kroky vlevo do Břehové ulice, ve které odbočíme okamžitě do první ulice, a to zase vlevo. Jmenuje se U Starého hřbitova. Táhne se podél hřbitovní zdi k romanticky pojaté již bývalé obřadní síni z roku 1906. Kdysi tu stávala márnice. Vedle obřadní síně jsou boční vrátka starého hřbitova. Skrze mříže můžeme vidět pár náhrobků. Starý židovský hřbitov patří k nejpatrnějším židovským pohřebištím na světě. Nejstarší náhrobek je z roku 1439, nejmladší z roku 1787, kdy se tu přestalo pohřbívat. Na starém židovském hřbitově je zhruba 12 000 náhrobních kamenů, jenže počet

pohřbených se odhaduje na 100 000, protože byli pro nedostatek místa ukládáni v několika vrstvách nad sebou. Z pochovaných osobností si připomeňme jen Jehudu Löwa ben Bezalela, známého jako rabín Löw, jenž měl podle legendy z hlíny vytvořit sochu člověka a tu pomocí šemu, kouzelné psané formule, oživit. Golem, jak byla oživlá socha označována, byl stvořen jako rabínův sluha a ochránce ghetta před křesťany. Vlevo od vrátek hřbitova

Staronová synagoga

je barokní Klausová synagoga zbudovaná v roce 1694. Od ní dojdeme podél stánků se suvenýry na konec ulice a staneme u Staronové synagogy, tentokrát ze západní strany. Vchod do synagogy je z kračůčké Červené ulice (0,5km). Staronová synagoga s letopočtem vzniku v polovině 13. století je nejstarší dochovaná synagoga ve střední Evropě

a jednou z prvních raně gotických staveb v Praze. Její vstupní portál je nejstarším v Praze. Byla centrem Židů tzv. západního ritu. Na její půdě prý rabín Löw uložil Golema poté, co se mu jeho ovládnutí začalo vymykat z ruky. Od synagogy zamíříme do Maiselovy ulice. Hned na levém rohu stojí radnice Židovského Města s dřevěnou věžičkou a dvěma hodinami směřujícími do Červené ulice. Níže umístěné mají hebrejské číslice a rařičky točící se opačně oproti běžným zvyklostem. Radnice pochází sice ze druhé poloviny 16. století, ale po polovině 18. století byla přebudována. Stavebně je spojena s Vysokou synagogou v Červené ulici. Kdybychom posléze po pár metrech odbočili z Maiselovy ulice vpravo do Široké, našli bychom za rovněž starodávnou Pinkasovu synagogou, s jádrem z roku 1535, hlavní vchod na Starý židovský hřbitov. Jestliže tak neučiníme, ubereme se zvolna Maiselovou ulicí k Maiselově synagoze. Uzíme ji vlevo, zhruba v polovině ulice. Původně renesanční vizáž z roku 1592 doznala změny novogotickou přestavbou z let 1892 - 1905. U synagogy se rozloučíme se židovskými památkami Josefova, které jsou vesměs hostiteli muzejních a pamětních sbírek se židovskou tematikou a dorazíme na náměstí Franze Kafky, jež je do jisté míry jenom širším chodníkem za kostelem sv. Mikuláše u křižovatky ulic Kaprovy, U Radnice, Maiselovy a Platněrské (0,25km). Pro start do závěrečného úseku procházky si tady vybereme poslední uvedenou ulici, kterou přijdeme na Mariánské náměstí. Věvodí mu tři objekty. Vlevo pozdně secesní budova Magistrátu hl. m. Prahy (tzv. Nová radnice) z roku 1911 se sochou rytíře na nároží, vpravo Městská knihovna s průčelním balkónem a v čele náměstí je z našeho pohledu budova Klementina. Na čtvrté straně

je ve zdi zahrady Clam-Gallasova paláce kašna s alegorickou sochou Vltavy od V. Prachnera z roku 1812. My zavítáme vstupní branou na nádvoří Klementina (0,2km). Klementinum je soubor skládající se z mnoha objektů. Po Pražském hradě je druhým největším historickým areálem hlavního města. Zabírá plochu 2 ha. Celý areál působí velice přívětivě, a protože máme dostatek času, můžeme se po něm v klidu potulovat. Ve své historii doznalo jeho území četných změn, zvláště od druhé poloviny 16. století, kdy je získali jezuité a zbudovali tu postupně svoje velkolepé sídlo hodné jejich moci. My si dnes jenom řekneme, že v Klementinu sídlí Národní knihovna se vzácným knihovním fondem a s více jak šesti milióny publikací, Státní technická knihovna a ve hvězdárenské věži z roku 1722 je observatoř, kde se od roku 1775 zaznamenávají denně pravidelné meteorologické údaje. Ostatní o Klementinu si necháme na jindy. Z Klementina vyjdeme průchodem nalevo od rohu objektu s meteorologickým měřicím zařízením, a to konkrétně do Karlovy ulice (0,25km). V té ukročíme mírně vpravo k Liliové ulici. Na jejím rohu je renesanční dům U Zlatého hada, známý tím, že v něm bydlel roku 1714 první pražský pouliční prodejce kávy a kavárník od Tří pštrosů Deodatus Damajan. Liliovou ulicí se přemístíme na Betlémské náměstí, přičemž za křížením s ulicí Anenskou si vpravo všimneme traktu zapomenutého kostela svatě

Anny. Pochází z počátku 14. století a je to jediný pražský gotický kostel postavený z cihel a dochovaný v původní podobě. Na Betlémské náměstí přijdeme z Liliové ulice

Betlémská kaple

přímo proti domu U Halánků ze 16. století. Později byl barokně upraven. V 19. století jej vlastnil kulturní mecenáš Vojta Náprstek, jenž tu zřídil muzeum. Na náměstí se dáme podél levé fronty k Betlémské kapli (0,25 km). Byla postavena koncem 14. století. V letech 1402 - 1413 v ní působil Mistr Jan Hus. Obsah jeho kázání přitahoval hodně posluchačů a kaple se stala ohniskem českého reformního hnutí. Roku 1786 byla pobořena a současnou podobu získala v padesátých letech 20. století. Naše pouť se u Betlémské kaple chýlí ku konci. Zbývá již jen popojít z Betlémského náměstí do ulice Na Perštýně, která se pro nás stává cílovou rovinkou. Rychle, pokud nás nezdrží starodávná restaurace U Medvídků v renesančním domě s gotickým jádrem ze 14. století, ji proběhneme ke stanicím tramvají u trasy B metra na Národní třídě (0,3km). Procházka, jež nikoho nemohla unavit, je dlouhá 5 km.

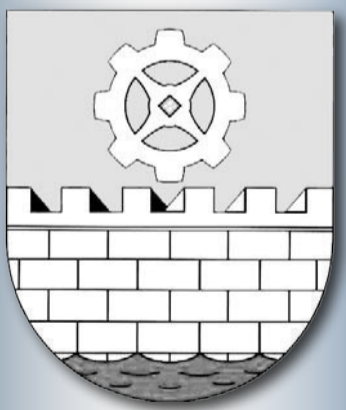
Pavel Čornej

Pan Horáček telefonuje hasičům: „Rychle přijďte, tady hoří barák.“ Dispečerka si ověřuje totožnost a při tom se ptá: „Jak se k vám dostaneme?“ Pan Horáček se na ni oboří: „Ježíši, copak už nemáte ta velká (viz tajenka)?“

Křížovku poskytl Vydavatelství Balzám

Ceny do křížovky věnovala Městská část Praha 16 (Radotín) Václava Balého 23

Výherci z minulého čísla:

- Jaroslav Soukup Košíkářská 669 Zbraslav
- Zdena Vojnová Jirčíkova 183 Lipence
- Roman Stehlík Věštínská 920/5 Radotín

Pomůcka:	Správný názor	Neshoda	Olda	Zevnitř pryč	Značka astatu	Předat dopis poštou	Pohádková bytost Rybrouč	2. DÍL TAJENKY	Bylina jemně dělených listů
Motouz							Ledovcová kotlina		
Stahovací závěs v okně							Lihovina do čaje Město v USA		
Dusíkatá sloučenina						Anglický stav Podvod			
Zkr. Veřejnost proti násilí				Australský včasnec Mongolský rolník					
Předložka			Mexická reka Jan ... Komenský					Mužské jméno	Jméno básníka Bezruče
Turecké horstvo							Úzlik ve tkanině Plišný výcvik		
Uvést stroj do chodu	Mámení (knižně) 1. DÍL TAJENKY						Vespuđu Jeden z Britů		
Ruské kuličkové počítačadlo						Jiskřivé lélat Stočený kousek			
Věrné zvíře					Anglický lyžovat. lyže* Špatnost		Celní kód Recka Nejlepší lidé		
Belgická řeka			Obec okr. Náchod. Hlava kláštera					Chorobný edém	Horké lázeňské prameny
Umožnit z vůle nadřazeného							Chytání zvířat Infekční činitel		
Bušení srdce						Italský život Ruský souhlas			
Hrdinka Dietlova seriálu				Vydavatel					
Roztávat působením tepla					Největší loď ve středověku				

Znění tajenky křížovky z minulého čísla: „sanitka už je tady“

jméno.....tel. spojení.....
 adresa.....
 znění tajenky.....

V případě, že se chcete účastnit slosování o věčné ceny, zašlete nebo doneste vyluštěné znění tajenky vepsané do ústřížku pod křížovkou. Ústřížek odstříhnete a doručte na adresu redakce: V. Balého 23, 153 00 Praha - Radotín. Na obálku napište heslo KŘÍŽOVKA, kontaktní adresu nebo telefonní číslo. Do slosování budou zařazeni pouze úspěšní luštitelé tajenky. Výherci si svojí výhru mohou převzít na adrese redakce. Ústřížky s vyluštěným textem budou zařazeny do slosování, pokud dojdou do redakce nejpozději do 4.3.2008.

Lékařská poradna

Kouříte?

Pokud na tuto otázku odpovíte ano, připravujete se tím o část svého života. Statistiky ukazují, že kuřáci se dožívají v průměru o 15 - 20 let nižšího věku než nekuřáci. Studie Světové zdravotnické organizace uvádějí, že tabák má na svědomí každoročně až 10 % všech úmrtí na planetě. Ohrožení jsou do budoucna hlavně lidé v chudších zemích. Na ně se soustřeďuje reklama velkých tabákových firem, které ztrácejí své zákazníky v bohatších západních státech. Bohatší země si již vypočítaly, že kouření neohrožuje jenom občany, ale i státní rozpočet. V Evropské unii jako celku má používání tabákových výrobků klesající tendenci. Zákaz kouření v restauracích a na veřejných místech platí dnes již ve Švédsku, Irsku, Itálii, na Maltě, v Norsku a také ve Skotsku. Naše země v tomto trendu poněkud zaostává.

Plicní rakovina je onemocnění, na jehož vzniku se kouření podílí až z 90 %. Ostatní faktory, jako např. tolik diskutované znečištěné prostředí, nehrají podstatnou roli. V České republice je ročně diagnostikováno kolem 6000 nemocných s rakovinou plic a téměř stejný počet nemocných této chorobě ročně podlehně. Alarmující je fakt, že v porovnání s ostatními vyspělými zeměmi jsou tyto statistiky jedny z nejhorších na světě.

Kouření kromě podpory vzniku zhoubných nádorů plic i nádorů dalších orgánů poškozuje především cévy s následným rozvojem kardiovaskulárních onemocnění. Jsou to zejména obávaný srdeční infarkt nebo mozková mrtvice. Zásadní skutečností je fakt, že nejvíce kouří mladí muži ve věku 20 - 29 let, ale tato věková skupina není příliš vnímavá ke klasicky uváděným zdravotním rizikům kouření, která se většinou týkají vyššího věku. Prvním projevem poškození cév následkem kouření však mohou být i poruchy erekce. Muži kuřáci jsou méně plodní, mají méně spermií, které

jsou navíc pomalejší než u nekuřáků. Účinky kouření na plod těhotných žen jsou všeobecně známé.

Řada kuřáků si již tyto varující skutečnosti začíná uvědomovat. Studie ukazují, že až 70 % kuřáků by si přálo s kouřením přestat. Závislost na tabáku je však velmi silná, je možno ji přirovnat k závislosti na heroinu. K léčbě závislosti na tabáku byly používány donedávna především nikotinové náhrady, později byl k léčbě využíván bupropion, tj. lék typu antidepresiva. Tato léčba však nebyla příliš účinná. Vareniclin (Champix), nejnovější lék závislosti na tabáku, je novou nadějí pro kuřáky. Tento lék se naváže na nikotinové receptory v mozku kuřáků namísto nikotinu a zabrání tak abstinčním příznakům. Pokud by si kuřák užívající vareniclin zapálil, cigareta mu neposkytne obvyklý pocit odměny, protože receptory jsou již obsazeny vareniclinem. Nezastupitelná však zůstává pacientova aktivní snaha o změnu způsobu života a jeho pevné rozhodnutí nekouřit, které lékař může posílit vhodnou intervencí. Bez zájmovosti není ani ekonomická stránka věci. Průměrný kuřák utratí za cigarety přibližně 2 tisíce korun měsíčně, tj. 24 tisíc korun za rok. Léčba Champixem stojí 1900 Kč měsíčně, a měla by trvat 3 - 6 měsíců, dále jsou již náklady nulové. Je zde tedy zřejmý i dlouhodobý ekonomický efekt zanechání kouření, nehledě na výhody zlepšení zdravotního stavu.

V Radotíně je nyní nemocným k dispozici poradna pro léčbu závislosti na tabáku, která funguje v rámci plicní ordinace na zdravotním středisku. Proto kuřáci neváhejte a přijďte. Po 3 - 6 měsíční léčbě budete mít šanci odpovědět na otázku položenou v úvodu: „Děkuji, již nekouřím.“

doc. MUDr. Irena Špásová, CSc.
 Plicní ordinace,
 Sídliště 1100, Praha 5 - Radotín